

Іван Іваненко

Створивши людину, Бог словами: «Будьте плідні й множтеся і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі» (Бут 2,28) закликає людину до праці. Праця є частиною образу Божого в людині, бо ж Бог теж працівник, про що свідчить розповідь про сотворення світу (Бут 1).

Бог доручає людині бути упорядником на землі. А це передбачає не тільки верховенство людини над всім творінням, але й чималу її відповідальність. Також перед людиною постало завдання не тільки доглядати те, що вже було створене Богом, але й розвивати створений Ним світ.

Праця є важливою складовою людського буття, створеного на образ Божий. Святе Письмо, зокрема Старий Завіт, говорить про працю як рису сумлінних і свідомих людей. Крім того Бог благословляє працю праведників (Йов 1,10). З цього випливає, що людина, володіючи матеріальними ресурсами, має право і обов'язок займатися продуктивною економічною діяльністю.

Людина завдяки своїй творчій праці стає співтворцем з Богом, його партнером. Це завдання, дане Богом в Едемі, не скасовується після гріхопадіння. Однак через гріх праця втратила цей первісний сенс, метою якої був розвиток творіння. Праця людини почала набирати дедалі більше споживацького характеру, вона перетворилася у справжню боротьбу за виживання («В поті лица твого їстимеш хліб твій» (Бут 3, 19)). Внаслідок такого спотвореного розуміння праці людина почала приносити шкоду і стала зловживати нею (наприклад, надмірна праця, рабовласництво). Прикладом є праця ізраїльтян в єгипетській неволі. Бог у книзі Левіт дає вказівки і застерігає, щоб вибраний народ не силував своїх братів до невільничої праці (Лев 25,39). Так як усе сотворене було призначене Творцем на спільне благо для усього людства, так і національне багатство, створене працею, повинно бути спільним благом для усього народу . Це означає, що

праця не є лише нашим людським моральним обов'язком, а лінивість гріхом, але й те, що ми повинні допомагати іншим, тобто ділитися цією працею.

Новий Завіт теж неодноразово згадує про діло рук людських, тобто розкриває тему праці людини. Зрештою, сам Спаситель працює і свою місію називає працею: «Отець мій творить аж по сю пору, тож і я творю» (Йо 5, 17). Ісус Христос, який зростав у сім'ї простого ремісника, теслі, зберіг велику любов до простих людей, до працівників. Таку увагу і любов ми можемо помітити у Його навчанні, а саме - у притчах. Так Ісус спостерігав за землеробами (притча про сіяча – Мр 4, 3-8), чи за робітниками у винограднику (притча про виноградарів – Мт 20, 1-15), за рибалками, пастухами і т.д. За допомогою притч, якими навчав Христос, висвітлюється картина тогочасного економічного становища в Палестині. Яскравим прикладом є притча про робітників у винограднику (Мт 20, 1-15), де чоловік-господар шукає робітників у свій виноградник. Ця притча неначе з'ясовує норми трудового права: домовленість про денну плату, робочий час, сплату заробітку ввечері. Слід зауважити, що Христос жодного разу не засуджує ремісників щодо їхнього суспільного стану чи розробляє якусь фахову мораль для них. Він виявив у своєму народі релігійно обґрунтовану повагу до праці, в тому числі й фізичної.

Апостоли трудилися різним ремеслом, зокрема рибальством, але після того, як їх покликав Христос, вони отримали новий фах, вони стали «рибалками людей». Це означає, що їхня праця набрала нового, вже спасительного сенсу. Бо проповідування слова Божого теж вимагало віддання всіх своїх сил. Так ап. Павло гармонійно поєднував проповідування Євангелія зі словом «праця» і пишався цим як особливим приводом до гордості: «Вночі і вдень ми працювали, щоб з вас когось не обтяжити, та проповідували вам Божу Євангелію» (1 Сол 2,9).

Новий Завіт демонструє, зокрема через апостолів, що звичайна буденна праця може бути способом проголошення Царства Божого. Для ап. Павла реміснича праця стала методом до проповіді, про що йдеться у книзі Діянь: «А що він (Павло) був того самого ремесла, то перебував у них і працював, бо ремесло їхнє було – намети виробляти» (Ді 18,3). Серцевиною новозавітного розуміння праці є заповідь любові до ближнього. Ця любов має бути, в першу чергу, виражена у щоденній, справедливій праці задля здобуття засобів до існування, щоб допомагати тим, хто не має можливості працювати, хто позбавлений цих засобів: «Хай (кожен) творивши власними руками добро, щоб він мав змогу дати тому, хто потребує» (Еф 4,28). Також Апостол народів засуджує лінивість і неробство та закликає «спокійно працювати і споживати хліб, що самі зробили» (2 Сол 3,12).

Підсумовуючи, необхідно зауважити, що Бог трудився шість днів, Він вивчив і оцінив якість своєї праці, визнавши її «дуже доброю» (пор. Бут 1, 31), і насолоджувався її результатом. З цього прикладу стає очевидно, що робота повинна бути продуктивною. Вона повинна здійснюватися таким чином, щоб забезпечувати найкращий результат. Як в Старому, так і в Новому Завітах суворо засуджується лінівство, бо, працюючи, людина є особою і віддзеркаленням образу Божого. Праця також несе за собою і відповідальність, якою потрібно розумно користуватися. Людська праця від часу створення і до сьогодення найперше полягає не так в здобутті матеріальних статків для задоволення людських потреб, як в творчому розвитку Божого творіння. Науковий чи технологічний прогрес можна вважати виконанням цього завдання, яке Бог доручив людині, - бути Його партнером у творенні.

Іван ІВАНЕНКО, «Трудом рук твоїх жититися будеш...» Пс 126,2 // СЛОВО №3 (83), вересень-листопад 2020